

Klimatkontrakt 2030

Mellan Karlstads kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2022



Innehåll

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	4
2. Parter	4
3. Kommunens åtaganden	4
3.1. Kommunens klimatmål	4
3.2. Strategi.....	5
3.3. Styrande dokument för ökad miljömässig hållbarhet.....	6
3.4. Uppföljning och analys av den miljömässiga hållbarheten.....	9
3.5. Utveckling inom ramen för politiska uppdrag.....	10
3.6. Organisation och ledning	11
3.7. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	12
3.8. Klimatinvesteringsplan	13
3.9. Digitalt stöd för genomförandet.....	14
3.10. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	14
3.11. Klimatanpassning	15
3.12. Klimatsmart mobilitet	16
3.13. Rapportering och uppföljning.....	17
4. Viable Cities åtaganden	19
4.1. Bättre regler.....	19
4.2. Innovationer.....	20
4.3. Samordnad finansiering.....	20
4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	20
5. Myndigheternas åtaganden	20
5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling.....	21
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	21
5.3. Samordnad finansiering.....	22
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	22



6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023	23
6.1. Systemdemonstration.....	23
6.2. Konkurrenskraft och finansiering.....	24
6.3. Medborgarengagemang.....	24
6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	25
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering	25
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	25
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	26
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	26
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	27
8. Kontraktet	30
Klimatkontrakt 2030	31
Bilaga 1 – länkar till dokument	32



1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Karlstads kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.¹

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Kommunfullmäktige i Karlstads kommun har fastställt det övergripande målet att "Karlstad ska vara en fossilfri och klimatsmart kommun". Målet omfattar hela kommunkoncernen.

Målet ingår i målområdet En miljösmart kommun, och beskrivs närmare i strategisk plan:

"För att bidra till att nå de globala klimatmålen ska Karlstad arbeta för att inom några årtionden bli en fossilfri kommun. Karlstad ska även vara en kommun som är innovativ och använder smarta lösningar för att begränsa klimatpåverkan. Det betyder att ingen uppvärmning eller el och inga transporter sker med fossila bränslen som till exempel olja eller kol. Varje Karlstadsbos kunskap, delaktighet och agerande i klimatfrågan är viktig för att Karlstad ska nå klimatmålen. I vårt klimatarbete vill vi därför

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.



underlätta för Karlstadsbor att minska sina utsläpp av växthusgaser. Det ska vara lätt för invånare och företagare i vår kommun att göra miljö- och klimatsmarta val.”

I ett förslag som läggs fram för beslut i kommunfullmäktige den 8 december 2022, ska det övergripande målet Karlstad ska vara en fossilfri och klimatsmart kommun tidsättas och skärpas. Förslaget säger att Karlstad ska arbeta för att senast år 2030 inte ha någon negativ påverkan på klimatet och att kommunens interna verksamhet senast år 2026 är fossilfri.

Enligt beslut i kommunfullmäktige så ska de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 inkluderas i den interna målstyrningen i Karlstad. Inom Agenda 2030 är det främsta klimatmålet mål nummer 13: Bekämpa klimatförändringarna.

3.2. Strategi

Styrmodellen i koncernen Karlstads kommun är en hållbar styrmodell, som tydligt inkluderar de tre hållbarhetsperspektiven. Såväl den sociala- som den ekonomiska och miljömässiga hållbarheten belyses i processer för planering och uppföljning av



verksamhet, och utgör viktiga ingångsvärden till ekonomistyrningen, verksamhetsstyrningen och kvalitetsstyrningen.

Bild. Solklart: Styrmodellen i koncernen Karlstads kommun.

Inom det miljömässiga hållbarhetsperspektivet arbetar kommunen strategiskt med miljö- och klimatfrågor. På övergripande nivå finns flera fastställda mål inom området, som följs upp och analyseras regelbundet med stöd av indikatorer. Uppföljningen



inkluderar då även relevanta globala mål i Agenda 2030, som är integrerad i kommunens styrmodell. Här sker även nationella jämförelser.

Kommunen har i januari 2022 tecknat en så kallad miljööverenskommelse med Länsstyrelsen i Värmland. Länsstyrelsen har uppdraget att samordna det regionala arbetet för att uppnå de svenska miljömålen, och miljööverenskommelserna är ett av de verktyg som används. Karlstad kommun har beslutat att samverka med en rad aktörer inom länet under programperioden 2022–2025. Denna samverkan ska ske inom sex prioriterade åtgärdsområden, där 1) Infrastruktur för förnybara drivmedel och laddbara fordon samt 2) Fysisk planering för förnybar energi är särskilt intressanta kopplat till klimatomställningen.

Länsstyrelsen Värmland samordnar arbetet med klimatanpassning i länet. Kommunfullmäktige i Karlstads kommun beslutade 2016 att ställa sig bakom intentionerna i Länsstyrelsens och Regions Värmlands uppdrag om att Värmland ska vara klimatneutralt 2030. I praktiken innebär det, enligt Länsstyrelsen, att vi ska klara oss utan fossila bränslen senast år 2030. Karlstads kommun deltar i en rad regionala projekt inom energi- och klimatområdet.

Karlstads kommun har även skrivit på regeringens initiativ Fossilfritt Sverige och därigenom antagit fyra utmaningar:

- Transportutmaningen
- Solutmaningen
- Klimatväxlingsutmaningen
- Tjänstebilsutmaningen

Kommunfullmäktige har beslutat att anslå 110 miljoner kronor, fördelat på 2022 och 2023, samt 2024 och 2025, för att genomföra satsningar på minskade klimatutsläpp. Miljönämnden och teknik- och fastighetsnämnden, tillsammans med kommunstyrelsen, gavs i uppdrag att utreda hur dessa medel bäst kan användas för att ge största möjliga klimatnytta och därigenom bidra till att kommunen klarar den klimatbudget som beräknats i klimatutredningen för Karlstads kommun 2019.

3.3. Styrande dokument för ökad miljömässig hållbarhet

Vikten av att arbeta för en ökad miljömässig hållbarhet lyfts i flera koncernövergripande styrande dokument, som beslutats av kommunfullmäktige i Karlstad. Nedan beskrivs några av de främsta. Inom ramen för arbetet i Klimatneutrala Karlstad 2030 har en kartläggning gjorts av styrsignaler inom miljöområdet, och en analys visar att det finns mycket att vinna på att "ensa och rensa". Vad gäller just styrande dokument så står flera av kommunens strategiskt viktiga dokument inför att revideras, varför det finns goda möjligheter att säkra en mer enhetlig styrning framåt.



Översiktsplan

Enligt plan- och bygglagen är översiktsplanen (ÖP) kommunens instrument för planering av en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning samt bevarande och utveckling av bebyggelsen. Kommunens nu gällande översiktsplan beslutades år 2012. Där fastställs fyra stadsbyggnadsprinciper, som syftar till att säkerställa att Karlstads bebyggelseutveckling lever upp till översiktsplanens planeringsinriktning. Två av dem är intressanta ur ett fossilfrihetsperspektiv:

- Planering för ett balanserat transportsystem – rätt färdmedel till rätt resa
- Förädla och förtäta staden utan att försämra tillgången till grönområden

Tillväxttakten har varit hög i Karlstad, och den mark som pekas ut i ÖP 2012 är nu planlagd eller bebyggd. Därför har kommunen arbetat fram ett förslag till en ny översiktsplan, som ska visa hur Karlstad ska utvecklas fram till år 2050. ÖP 2050 var på samråd under hösten 2021 och står inför att gå ut på granskning. Inriktningen för framtidens Karlstad sammanfattas i åtta prioriterade områden, varav tre särskilt pekar mot en ökad miljömässig hållbarhet:

- Vi ska bygga klimatsmart
- Miljövänliga personresor och godstransporter
- Fler sammanhängande stadsdelar

Energi- och klimatplan

Kommunen har inte haft någon specifik energi- och klimatplan, i stället har frågorna integrerats i kommunfullmäktiges målstyrning. De senaste åren har dock behovet av en tydlig plan ökat, och ett koncerngemensamt arbete har resulterat i ett förslag till energi- och klimatplan. Planen var på remiss till koncernens nämnder och styrelser under 2022 och synpunkterna är nu under hantering.

Den föreslagna energi- och klimatplanen pekar ut den gemensamma riktningen till år 2045 samt de möjligheter och utmaningar som kommunen behöver hantera inom energi- och klimatområdet. Syftet med energi- och klimatplanen är att möjliggöra för Karlstad att växa hållbart, samtidigt som kommunens energiförsörjning säkras på kort och lång sikt i enlighet med lagen om kommunal energiplanering. Med en robust och hållbar energiförsörjning ska kommunen bidra till lokala, regionala och nationella klimatmål samt de globala målen i Agenda 2030.

Energi- och klimatplanen med tillhörande handlingsplan ska enligt förslaget integreras i ordinarie processer för planering och uppföljning av verksamhet, i enlighet



med kommunens styrmodell. Av förslaget framgår att planen omfattar kommunens energisystem, inklusive transporter, boende och verksamheter, och utgår från ett brett omvärlds- och systemperspektiv.

I förslaget till energi- och klimatplan lyfts sex åtgärdsområden fram som särskilt viktiga för Karlstad kommun att arbeta med:

- Organisatorisk förmåga
- Samarbete och kommunikation
- Fossilfri och klimatsmart energitillförsel
- Effektiv användning av effekt och energi
- Negativa utsläpp från energisystemet
- Krisberedskap inom energiförsörjning

Trafikplan

När kommunen planerar för framtidens trafiksystem är målsättningen att det ska vara god framkomlighet, hög trafiksäkerhet och långsiktigt hållbart. Bra kollektivtrafik, gång- och cykelvägar är viktigt. För att säkerställa detta finns en fastställd trafikplan (2014).

I trafikplanen fastställs att god tillgänglighet och effektivitet, hög säkerhet och stor hänsyn till miljö och hälsa är grunden för att uppnå en långsiktigt hållbar trafikmiljö som stöttar en önskad utveckling av Karlstad. Trafikplanens åtgärder ska stödja Karlstads tillväxt på ett hållbart sätt och leda till uppfyllelse av fastställda miljömål. Trafikplanen lyfter värdet av robusta åtgärder som kan hantera både dagens utmaningar och framtida öknings i det totala resandet.

Enligt politiskt beslut i januari 2022 ska trafikplanen revideras, och det ska ske tillsammans med revidering av kommunens cykelplan, som är ett annat strategiskt viktigt styrande dokument.

Avfallsplan

I kommunens avfallsplan (2019–2023) lyfts de viktigaste behoven för att minska mängden avfall och öka kunskapen om materialflöden och återbruk.

Nedan följer några exempel på åtgärdsområden i avfallsplanen med koppling till klimatutmaningen:

- Stärka kunskapen om materialflöden och cirkulär ekonomi för att öka möjligheten att genomföra resursbesparande åtgärder.
- Minska användningen av fossil plast samt underlätta insamling av återvinningsbara plaster.



- Minska matsvinnet.
- Förebygg att byggavfall uppstår. Underlätta för återanvändning och materialåtervinning av bygg- och rivningsmaterial samt massor.

Under 2023 ska Avfallsplan för nästkommande period arbetas fram.

3.4. Uppföljning och analys av den miljömässiga hållbarheten

Klimatutredningen 2020

År 2017 beslutade miljönämnden i Karlstad att finansiera en utredning, i syfte att konkretisera målet om en fossilfri kommun och hjälpa kommunkoncernens verksamheter att förstå vad som krävs för att nå målet. Utredningen som genomfördes med konsultstöd stod klar år 2020, och benämns som Klimatutredningen. Av utredningen framgår vilka utmaningar kommunen står inför på vägen till att bli fossilfri inom några årtionden och vilka möjliga vägar som finns för att uppnå detta. Både geografiskt och konsumtionsbaserat perspektiv på utsläpp inkluderas i utredningen som också beräknar Karlstads utsläppstrymme. Utredningen utgör underlag för kommunkoncernens fortsatta arbete inom klimatområdet och är ett viktigt verktyg för kommunens miljöstrategier i kommunikation och samordnade insatser.

Målanalys

Kommunens övergripande mål följs upp i samband med 4-månadersuppföljning, delårsrapport och årsbokslut. Därutöver görs målanalys, som är en mer djupgående utvärdering och uppföljning. Målanalysernas syfte är att säkra ett gott planeringsunderlag ur ett helhetsperspektiv för koncernen. Representanter i form av sakkunniga från koncernens olika verksamheter bidrar med faktaunderlag, som sedan diskuteras på gemensamma målanalysmöten. Kommunen har fem övergripande mål kopplade till det miljömässiga hållbarhetsperspektivet. Tre av dem analyserades år 2022, och de andra två år 2021.

Målanalysen från år 2021 omfattar de två mål som pekats ut som särskilt viktiga kopplat till arbetet inom Klimatneutrala Karlstad 2030:

- Karlstad ska vara en fossilfri och klimatsmart kommun
- Konsumtionen i Karlstad ska vara resurssnål och hållbar

Nu har två arbetsgrupper tillsatts som har i uppdrag att utvärdera analysen av dessa mål. Uppdraget omfattar även att se hur målanalyserna bättre kan kopplas till kommunens omvärldsanalys. Förväntat resultat från arbetet är en mer relevant målanalys som ger större nytta som planeringsunderlag till såväl politik som verksamhet.



Indikatorer som visar utvecklingen

Kommunen mäter måluppfyllelsen med stöd av ett antal utvalda indikatorer. I första hand används offentlig statistik, för möjligheten till jämförelser med andra kommuner. Åtta kommuner har pekats ut som särskilt intressanta att göra jämförelser med: Linköping, Örebro, Jönköping, Gävle, Sundsvall, Växjö, Luleå och Kalmar. Flera av de av fullmäktige beslutade indikatorerna är desamma som används nationellt för att mäta mot de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Kommunen följer utvecklingen av såväl de geografiska- som de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser, och gör egna utsläppsmätningar i den interna verksamheten. Detta är tre av totalt 16 beslutade indikatorer kopplade till de miljömässiga målen. För var och en av indikatorerna finns en indikatorsansvarig, som har sakkunskap inom området. Utfallet kommenteras alltid i en analys.

Omvärldsanalys

I kommunens övergripande omvärldsanalys anges vad som kan komma att påverka verksamheten mest de kommande åren. Analysen revideras årligen, och är en del av kommunens styrmodell. Syftet är att stärka den strategiska förmåga och förbättra koncernsamverkan i den långsiktiga planeringen. Omvärldsanalysen ger kunskapsunderlag och vägledning kring hur resurser bör användas, och är nära kopplad till budgetprocessen. Den är en ledstång i alla processer som kräver ett långsiktigt perspektiv – som exempelvis översiktsplanering, strategisk kompetensförsörjning och digitalisering. I omvärldsanalysen (2021) lyfts sju trender fram och beskrivs med olika exempel. Två av dem är:

- Klimatomställning skapar tillväxtmöjligheter
- Hållbara städer: smartare, tätare och grönare

3.5. Utveckling inom ramen för politiska uppdrag

Kommunfullmäktige i Karlstads kommun har under 2021 och 2022 delat ut ett flertal uppdrag som har bäring på målet om en fossilfri kommun. Kopplingen till Klimatneutrala Karlstad 2030 är därför viktig. Arbete för genomförande pågår nu utifrån följande uppdrag:

- Ta fram en övergripande långsiktig kommunikationsstrategi för Karlstads klimatomställning.
- Revidera koncernens trafikplan och cykelplan.
- Ta fram en framtidsbild som ett underlag till trafikplanen, där cykel-, gång- och kollektivtrafikresandet ökar kraftigt till 2030. Folkhälso- och barnperspektivet ska vara centrala aspekter i framtidsbilden tillsammans med minskad klimatpåverkan.



- Ta fram förslag på arbetssätt så att Agenda 2030-protokollet kan utvecklas till att ta en större roll i Karlstads klimatomställning. Inom ramen för Agenda 2030-protokollet och Viable Cities införa klimatkontrakt med medborgare, företag och organisationer.
- Utredda mål som möjliggör att kommunkoncernens totala elproduktion från förnyelsebara källor ska motsvara den totala elkonsumention i Karlstads kommun (geografiskt område). Utredningen ska även undersöka möjliga mål för andra energiformer. Arbetet ska samordnas med framtagandet av energi- och klimatplanen.
- Utredda möjligheten att på kommunkoncernens fastigheter och mark installera solceller. Uppdraget innefattar möjligheterna att också låta allmänheten engagera sig som andelsägare. En kartläggning av vilka ytor som är möjliga ska även tas fram.
- Utredda om och hur kommunen kan möjliggöra för olika aktörer att erbjuda laddning av elfordon för de bilägare som idag har sin huvudsakliga parkering på allmän platsmark.
- Utforma en utbildning till förtroendevalda inom klimat- och miljöområdet.
- Vidareutveckla samordningen av internt trafikarbete genom att driva ett organisationsprojekt under två år med start andra halvåret 2022.
- Utredda resursbehovet för att stärka den strategiska förmågan med inriktning på hållbarhetsfrågor inom kommunledningskontoret med särskilt fokus på de tre hållbarhetsdimensionerna.

3.6. Organisation och ledning

För att nå målet om Klimatneutralt Karlstad 2030 krävs det att kommunen har en organisation och ledning som systematiskt kan styra och leda mot målet på ett tydligt sätt.

Kommunfullmäktige

I Karlstad fastställer kommunfullmäktige kommunkoncernens mål- och ambitionsnivåer, vilket inkluderar övergripande miljömål och styrande dokument inom området i form av planer och policys.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande strategiska ansvaret för frågor kring miljö. Det innebär att kommunstyrelsen ansvarar för ledning, styrning och uppföljning i enighet med kommunfullmäktiges beslutade mål och styrande dokument.

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 1 § kommunallagen (2017:725), KL, leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt ha uppsikt över verksamheten i övriga nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund. Detta specificeras



i kommunens Riktlinje för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. I kommunstyrelsens uppsiktsplikt ingår bland annat att:

- ansvara för att verksamheten i koncernen Karlstads kommun bedrivs effektivt och i enlighet med policy, mål, reglementen och inom beslutade ekonomiska ramar
- utfärda anvisningar till nämnderna för upprättande av nämndernas förslag till ekonomisk planering och verksamhetsplaner
- utfärda anvisningar till uppföljning av ekonomi och verksamhetsplaner
- utvärdera koncernens organisation och styrmodell samt vid behov föreslå korrigeringar

Enligt kommunstyrelsens reglemente ska kommunstyrelsen vid utövande av ledning och samordning ägna särskild uppmärksamhet åt att kommunens övergripande mål utifrån ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet uppfylls.

Kommunledningskontoret tillser att hållbarhetsperspektiven integreras i den övergripande styrmodellen, vilket konkretiseras i styrningen av de gemensamma processerna för planering respektive uppföljning av verksamhet.

Miljönämnden

Sedan år 2013 hanteras de miljöstrategiska uppgifterna inom koncernen av miljö-
nämnden. I huvudsak innebär det ett ansvar för att driva och samordna miljöfrågor i Karlstad. Koncernsamverkan säkras bland annat genom det interna nätverket Miljöstrategiska tjänstepersonsgruppen med styrgrupp.

3.7. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

För att klara den stora utmaningen att ställa om till ett klimatneutralt Karlstad krävs ett långsiktigt och proaktivt samarbete mellan invånare, näringsliv och akademi.

Karlstad har sedan 2019 politiskt uppdrag att samverka med företag och organisationer i ett Agenda 2030-protokoll. Syftet är att säkra en strukturerad samverkan mellan företag, organisationer och kommunen i ett gemensamt arbete i riktning mot de globala målen. Inledningsvis har arbetet inkluderat de största arbetsgivarna i kommunen. Nu finns ett beslut om att Agenda 2030-protokollet ska ta en större roll i Karlstads klimatomställning, samt ett uppdrag om att teckna klimatkontrakt med medborgare, företag och organisationer. Arbetet ska samordnas med den pågående processen att ta fram en energi- och klimatplan.

Kommunen samverkar också med näringslivet genom Karlstads centrumförening, gallerior och ett av kommunen initierat nätverk för second hand-aktörer.



Under parollen Globala Karlstad genomförs årligen ett antal aktiviteter riktade mot Karlstadsborna om att leva på ett mer hållbart sätt, och göra val i det lilla som bidrar till helheten. Hösten 2022 anordnas bland annat second hand runda med över 30 deltagande butiker, hållbarhetsmässan på Sundsta-Älvkullegymnasiet, föreläsningar på Karlstad Universitet om oberoende och grön energi, "återbruk" av mat på gymnasier, minimässa för seniorer samt två klimatfrukostar för näringslivet.

Karlstad är också först ut i Sverige med att starta elevborgarråd för klimatet. Under hösten 2022 kommer elever i årskurs fyra till sex från samtliga kommunala grundskolor ges möjlighet att påverka arbetet med klimatomställningen. Eleverna kommer att ta fram konkreta åtgärdsförslag till beslutsfattarna i Karlstad inom en rad olika sektorer. Under våren kommer det också att arrangeras en stor elevdemokratiworkshop. Detta är ett sätt att lyfta barn och ungas perspektiv, höja deras röst och ge utrymme till deras idéer och lösningar. All personal på grundskolorna kommer också få en gemensam kunskapsgrund om klimatutmaningen.

Vidare utvecklar Karlstads kommun samverkan med Karlstads universitet. Särskilt viktiga parter för klimatarbetet är det världsledande Centrum för tjänsteforskning samt Centrum för forskning om samhällsrisker. 1 november 2022 tillsätts en ny tjänst inom kommunledningskontoret som utredare och kommundoktorand i statsvetenskap. Tjänsten är ett samarbete mellan kommunen och Karlstads universitet. Målsättningen med den nyinrättade tjänsten är att stärka kommunens förmåga att leda och styra den växande staden i spänningsfältet mellan tillväxt och hållbarhet.

Upphandling är ett område där kommunen dagligen samverkar med näringslivet. Kommunens offentliga upphandlingar ska bidra till effektiva, affärsmässiga, rätts-säkra och hållbara inköp som ska bidra till ökad måluppfyllelse. Med en strategisk inköpsprocess som verktyg ska kommunen arbeta med att accelerera hållbarhetsarbetet i upphandlingar för att minska de klimatbelastande utsläppen kopplade till våra inköp. Kommunen har också erfarenhet av att arbeta med efterfrågeaccelerator kopplat till upphandling. Där kommunen tillsammans med Compare och Vinnova upphandlar utvecklingskontrakt med flera företag för att utveckla en vara eller tjänst som ännu inte finns.

3.8. Klimatinvesteringsplan

Karlstads kommun har redan under 2020 tagit fram en klimatutredning och utifrån denna senare en klimatbudget med tillhörande handlingsplan. Utifrån detta grundmaterial finns underlag för att arbeta vidare mot en uppdaterad bild av utsläppsutrymmet i Karlstad och jämförande scenarier för klimatomställningen. Detta material ska utvecklas med tillhörande kostnadskalkyl för aktörerna i kommunen som geografiskt område. Arbetet görs i samverkan med det utvecklingsarbete som görs inom Viable Cities för utvecklingen av klimatinvesteringsplaner.



Med klimatinvesteringsplanen kan förutsättningar skapas för utveckling av en gemensam målbild av vilka investeringar som krävs och som ger inte bara klimatnytta utan gynnar fler perspektiv. Samverkan och dialog behövs mellan fler aktörer för att bedriva ett bra arbete med Klimatinvesteringsplanen. Klimatbudgeten i sin tur har möjlighet att utvecklas till att bli ett viktigt underlag i koncernens verksamhets och planeringsprocess. Idag pågår också ett arbete med att se över koncernens långsiktiga investeringsplanering och införandet av en ny projektmodul för att ha möjlighet att på ett tydligare sätt kunna klimatmärka kommunens projekt och få en samlad bild av kommunens klimatinvesteringar.

Utöver detta ser kommunen nu över sina interna riktlinjer för investeringsstyrning, samt utvecklar rutiner för arbetet med gröna lån och hållbara finansieringsformer.

3.9. Digitalt stöd för genomförandet

Twin transition är tydlig i Karlstad, som både har höga ambitioner inom klimat och hållbarhet samt digitalisering och innovation. Digitaliseringens möjligheter används aktivt för att minska klimatpåverkan och göra förbättringar för medborgare och företag. Karlstads kommuns digitaliseringsstrategi pekar ut insatsområden för att stärka vår digitaliseringsförmåga.

Idag används många olika verktyg för att stödja klimatomställningen, såsom Smarta Kartan som guidar medborgarna till cirkulär konsumtion, en solkarta i framkant framtagen av Karlstads kommun, Karlstads Energi AB och KTH, och precisa beräkningsverktyg för att monitorera livsmedelsinköpsens klimatpåverkan (framtaget med hjälp av RISE).

Karlstads kommun ligger också i framkant när det gäller att använda digitala verktyg för dialog med medborgarna, framför allt genom sociala medier. Karlstad har 41 000 följare på Facebook och kom andra kvartalet 2022 på andra plats bland de 284 kommuner som har officiella sidor på Facebook, i ranking vad gäller att säkra högst influens (se kommunikationsanalys.se).

Karlstads kommun utforskar nu verktyg för att göra beräkningar, scenarios och visualisera klimatomställningen.

3.10. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Inom ramen för Klimatneutrala Karlstad 2030 har inte bara upprättat ett team som arbetar med tjänsteinnovation för klimatomställning, utan också ett så kallat systeminnovationsteam. Teamet kommer att analysera klimatomställningen från ett systemperspektiv och ge förslag på inriktningar och insatser för olika aktörer och grupperingar som driver Karlstads klimatomställning. Arbetet har också ambitionen att vara ett stöd för andra kommuner, i första hand i Värmland och andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030.



Vidare kommer tjänsteinnovationsteamet att utveckla lösningar med tydligt fokus på skalbarhet, i linje med tidigare innovationer från Karlstad med lösningar för alltifrån sopsaltning av vägbanor till delningsekonomi och metoder för beteendepåverkan.

Karlstads kommun undersöker också möjligheten att genomföra en "Efterfrågeaccelerator" inom klimatområdet tillsammans med IT-klustret Compare och DigitalWell arena, som innehar nationell excellence-stämpel. Efterfrågeaccelerator kombinerar angreppssätt från innovationsupphandling med accelerator och syftar bland annat till att vara marknadsutvecklande.

3.11. Klimatanpassning

I Karlstads kommun ska klimatanpassning finnas med som en aspekt tidigt i planeringsprocessen. Detta är en förutsättning för att skapa en hållbar samhällsutveckling på både kort och lång sikt. Genomtänkta lösningar och nyttjande av ekosystemtjänster bidrar till en mer robust och hållbar kommun.

I detaljplaneprocessen jobbar kommunen med att möjliggöra mångfunktionella ytor – strategiskt lokaliserade ytor där till exempel träd, planteringar, grönytor, vattendrag och dammar kan bidra med flera olika funktioner. Dessa kan till exempel vara att stödja biologisk mångfald, hantering av dagvatten och skyfall, temperatursänkning, luftförbättring och mötesplats för rekreation.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har utsett Karlstad till ett av 18 områden i Sverige med betydande översvämningsrisk i sjöar och vattendrag. I Karlstads fall omfattar den betydande risken för översvämnning både Klarälven och Väneren, som skulle kunna drabba stora delar av staden. De senaste åren har kommunen därför gjort stora insatser för att öka kunskapen och ambitionsnivån i arbetet med översvämnningar. Utifrån mätningar, information, data och erfarenheter har olika typer av analyser utförts som lett till kunskap och insikt hos tjänstemän och politiker. Från år 2023 ska det interna klimatanpassningsnätverket, som varit vilande en tid, återigen startas upp i syfte att vidareutveckla kommunens klimatanpassningsarbete.

Kommunen har ett fastställt översvämningsprogram, en beredskapsplan för översvämnning och risk- och sårbarhetsanalyser. Samhällsviktiga verksamheter som kan påverkas i händelse av översvämnningar identifieras och analyseras avseende hur verksamhet, funktion och tillgänglighet kan behållas när vattnet stiger. 2018 färdigställdes en omfattande skyddsvall runt centralsjukhusområdet, samtidigt som dagvattensystemet också förstärktes.

Karlstads kommun avser att åter delta i nätverket Making Cities Resilient (MSR2030) efter några års uppehåll. Ansökan sker i slutet av år 2022. MSR2030 lanserades 2021 av FN:s organ för främjande av katastrofriskreduceringsarbete på lokal nivå. I Sverige samordnas arbetet av MSB. Genom att ansluta sig får kommunen ett nätverk samt



verktyg för att bygga resiliens mot olyckor och skapa ett hållbart och klimatanpassat samhälle. Deltagandet i nätverket kan ske utifrån tre nivåer, där Karlstad avser ansluta till den mest omfattande Stage C. Kommunens deltagande innebär ett åtagande att implementera och leverera specifika åtgärder för hållbarhetsutvecklingen. Det inkluderar att öka motståndskraften inom interna avdelningar och sektioner, men också att agera som mentor för samt dela erfarenheter med andra i MCR2030-nätverket.

3.12. Klimatsmart mobilitet

För att minska trafikarbetet i kommunen har kommuninvånarnas transportvanor och resmönster en central roll och förslaget till ny översiktsplan lyfter fram transport- och mobilitetsfrågornas betydelse. Samhällsplanering är en viktig pusselbit i att skapa bättre förutsättningar i omställningsarbetet för transportsektorn. Just nu pågår arbetet med att ta fram en ny översiktsplan och parkeringsplan. Kommande år ska även kommunens trafikplan och cykelplan revideras.

Karlstad kommun har under flera år medvetet satsat på cykeltrafiken. För framtiden är det viktigt att arbetet inte stannar av utan fortsätter att driva andelen resor med cykel uppåt. Cykeln ska vara det främsta transportmedlet och det ska vara enkelt och riskfritt att cykla i Karlstad kommun. För att få ännu fler att byta bilen mot cykeln krävs det att det blir riktigt inbjudande att cykla året om. Innovativa lösningar och en kombination av hårda och mjuka åtgärder har potential att göra det möjligt.

Kommunen ser stor möjlighet att uppmuntra till beteendeförändringar i omställningsarbetet. Andelen resor till fots, med cykel och kollektivtrafik samt distanslösningar kommer att öka först när majoriteten aktivt väljer dessa transportalternativ framför egen bil. Kommunen arbetar för att både privatpersoner och arbetsplatser ska effektivisera sina transporter och underlätta för ökat hållbart resande genom målgruppsanpassade attityd och beteendeprojekt som Vintertramparna, Vägbanarna, Cykla till skolan och Gröna transportplaner. Arbetet med storytelling och att använda förebilder som inspiration kommer utökas.

För att kommunkoncernens resor och transporter ska bli fossilfria behöver mer göras. Bristande samordning av kommunens interna trafik och fordonsarbete påverkar kommunens möjlighet att kunna nå kommunkoncernens mål. Under 2022 och 2023 genomförs ett transportprojekt med syfte att utreda förutsättningarna för en mer ändamålsenlig intern transportorganisation som hanterar hållbara och ändamålsenliga rese- och transportlösningar med ett helhetsgrepp som både ger möjlighet att uppnå fossilfrimålet och är kostnadseffektivt.

Karlstads kommun arbetar på flera sätt för att främja utvecklingen av laddbara fordon både för den interna fordonsflottan och för kommuninvånarnas möjligheter. Samplanering med de aktörer som kan erbjuda laddinfrastruktur långsiktigt är viktigt, men även omställningen av den egna fordonsflottan är central och inkluderar



utbyggnad av egna laddplatser. Teknik- och fastighetsnämnden har beslutat om utbyggnad av laddinfrastruktur inom förvaltningens byggnader.

Möjlighet till laddning vid hemmet kan antas vara avgörande för kommuninvånare att skaffa en elbil, vilket främst gör det till en möjlighet för villaägare. Kommunalt ägda bostadsbolag som erbjuder laddning till hyresgäster skapar möjligheter för fler att byta till elbil, vilket är en fråga att utreda vidare i Karlstad. Effektiva kombinationer bör också analyseras vidare, såsom laddning för arbetspendlare på dagen och hemladdning på natten för boende.

Karlstads kommuns energi- och klimatrådgivning har via energimyndigheten fått i uppdrag att stödja aktörer så att införandet av laddstolpar ökar. Målgruppen är bostadsrättsföreningar, privata fastighetsägare samt små- och medelstora företag, och uppdraget inkluderar såväl information som hjälp för att ta steget att installera laddstolpar. Kommunen samverkar i detta bland annat med Region Värmland.

De kommunalägda bolagen Karlstads El- och Stadsnät AB och Karlstads Energi AB har anslutit sig till regeringens initiativ Elektrifieringslöftet, där målet är att verka för utbyggnad av infrastruktur för elfordon och vätgasfordon.

Karlstadsstråket är namnet på en snabbusslinje, trafikerad av el-bussar, som går genom Karlstad. Första etappen stod färdig år 2018 och nu planeras för en utbyggnad i flera steg. Karlstadstråket ska göra det både hållbart, snabbt och enkelt att resa kollektivt till centrum, skolor, arbetsplatser och handelsområden. Projektet delfinansieras till 50 procent genom det statliga bidraget stadsmiljöavtal.

3.13. Rapportering och uppföljning

Innehållet i detta klimatkontrakt ska utvärderas årligen, inför att kontraktet ska revideras. Arbetet kommer att följa kommunens övriga processer för planering och uppföljning av verksamhet.



Bild. Kommunens processer för planering och uppföljning i förhållande till styrmodellen

För att utvärdera resultatet av klimatkontraktet används kommunens analysmetod, som är en anpassad och utvecklad variant av Sveriges kommuner och regioners metod för uppföljning och analys. Metoden utgår från att förstå vilket resultat som genereras, vad som orsakat resultatet och vilka åtgärder som behövs för att förändra eller behålla ett resultat.



Bild. Metod för utvärdering i fem steg

I uppföljningen redovisas kommunens utsläpp av växthusgaser, i förhållande till de effektmål som angivits i projektplanen för Klimatneutrala Karlstad 2030.

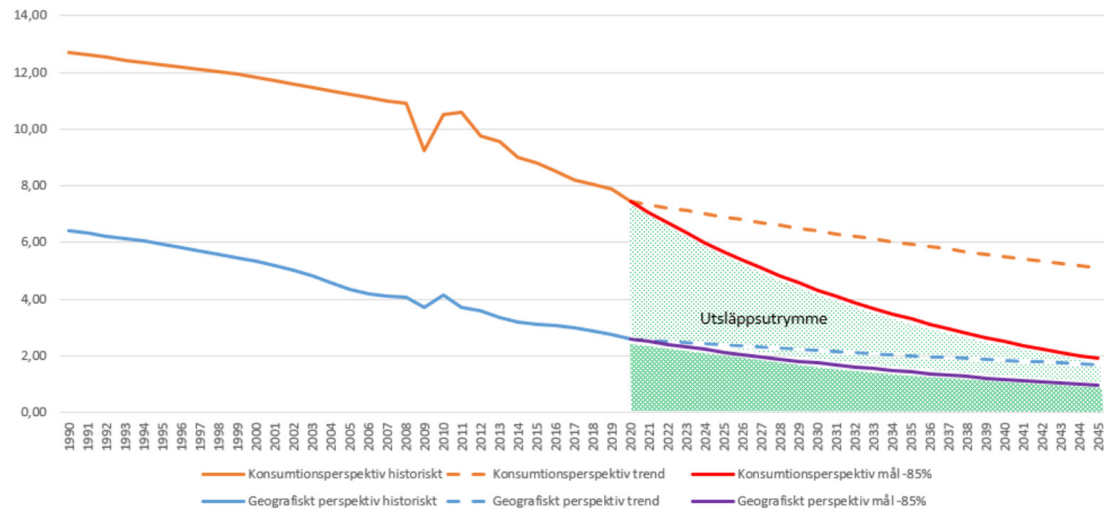


Bild. Utsläppsutrymme, geografiskt respektive konsumtionsbaserat år 1990 – 2045 (ton Co2ekv/person)

Uppföljningen av klimatkontraktet ska årligen rapporteras till kommunstyrelsen, i samband med information om det reviderade kontraktet för nästkommande period.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande::

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylab för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).



4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städernas klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna



arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styrvivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i "Transition Lab Forum" som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops, reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylab, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesteringsplaner, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.



Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna² och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande utlysning genomföras. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future³, där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt

² Vinnova

³ Energimyndigheten, Formas och Vinnova



EU-kommissionens satsning New European Bauhaus⁴, European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet CapaCITIES⁷. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

⁵ European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar.



6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvering (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.



6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandepLANEN för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbeta kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

2023 års version av Klimatkontrakt 2030 är det första för Karlstads kommun. Inriktningen för klimatkontraktet är därför främst att beskriva nuläget vad avser



klimatomställningen inom kommunen och ge en översikt över de styrprinciper och styrsignaler som tillämpas. Syftet är att tydliggöra vikten av att dessa styrsignaler samspelar, och skapa en förståelse för att omställningsarbetet är beroende av ökad samverkan och gemensamma prioriteringar framåt. I detta sammanhang lyfts några aktuella utvecklingsprojekt som särskilt viktiga. Det gäller inriktningen för kommande översiktsplan, fastställandet av en energi- och klimatplan, integrering av klimatbudget i planeringsprocessen samt en utredning av hur kommunen är rustad att möta det nyligen skärpta klimatmål som träder i kraft år 2023.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Eftersom 2023 års version av Klimatkontrakt 2030 är det första för Karlstads kommun så är det för tidigt att identifiera vilka erfarenheter som kommunen vill dela. En utvärdering och analys kommer att utföras i samband med en uppföljning av 2023 års arbete. Detta i sin tur utgör underlag till 2024 års klimatkontrakt.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem



missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu bl a på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städers klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovationsteamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal) de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.



I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.

Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktiska och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.



Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.

Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr - Hållbar Stad ([hallbarstad.se](https://www.hallbarstad.se)).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019–2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.



Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städernas förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforskningsnätverk som i snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

Ny myndighet bland signatärerna

Naturvårdsverket har beslutat att signera Klimatkontrakt 2030 i december 2022 och kommer därmed att fortsatt vara delaktiga i processen.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2022. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Karlstads kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022. Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Linda Larsson

kommunstyrelseordförande,
Karlstads kommun

Olga Kordas

programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

generaldirektör,
Naturvårdsverket



Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten och informationen i relation till Klimatkontrakt 2030 för koncernen Karlstads kommun.

Länkar till relevanta dokument

[Information om Klimatneutrala Karlstad 2030](#)

[Kommunens avsiktsförklaring Viable Cities \(2021\)](#)

[Strategisk plan med övergripande mål \(2022\)](#)

[Översiktsplan 2012](#)

[Översiktsplan 2050 \(samrådshandling\)](#)

[Miljööverenskommelse med Länsstyrelsen Värmland \(2022\)](#)

[Målanalys En miljösmart kommun \(2021\)](#)

[Klimatutredning för Karlstads kommun \(2020\)](#)

[Årsredovisning koncernen Karlstads kommun \(2021\)](#)

[Om Agenda 2030 i Karlstads kommun](#)